

Jakke Holvas

Suihkumoottorin toimintaperiaate

– Baudrillard
ja Amerikka orgioiden jälkeen

*"As soon as you stop wanting
something you get it. I've found
that to be absolutely axiomatic."*

- Andy Warhol

Minulta kysyttiin taannoin, mitä Jean Baudrillard tarkoittaa, kun hän kirjoittaa 'What are you doing after the orgy?' Kehoitin kysyjää lukemaan Baudrillardin samannimisen tekstin kirjasta *Moderni/Postmoderni*. Sittemmin kuitenkin huomasin, että kyseinen kirjoitus menee reippaasti otsikostaan ohi. Siitä löytyy ainostaan pari auttavaa sanontaa. Ne ovat: "neuvottomuus", "lumoutuneisuus", "typertyneisyys" ja "latteudessaan painajaismainen".

Palaan nyt aiheeseen, sillä olen ottanut asioista selvää. Olen lukenut uudestaan Baudrillardin *Amerikan*, kirjan, jossa sanotaan: "Santa Cruz on osa orgioiden jälkeistä maailmankaikkeutta."

Orgiat, ensinnäkin, merkitsevät Baudrillardille täydellistä vapautumista. Seksuaalisuus, informaatio ja naiset vapautuvat; oikeus työhön, vankien ja homojen oikeudet saavutetaan kaikkialla. Olennaista tässä vapautumisessa ei ole niinkään sen kattavuus, sillä ainahan jostain voidaan löytää estetystä ja tukahdutettua energiaa, tietoa tai identiteettejä. Olennaista on näkökulman vaihtaminen. Baudrillardin näkökulmasta vapautuminen *ei ole* jotakin lykkäytyvää, tuonnetuksi siirtyvää, kohta tapahtuvaa, vaan läsnäolevaa (metafyysistä, jos niin halutaan) ja taakse jäänyttä. Baudrillardin mielestä kaikki todellakin on saatavilla. *Amerikassa* sanotaan: "Maailma on käytännöllisesti katsoen vapautettu, enää ei ole mitään, minkä puolesta taistella."

Miksi joku esittää tuollaista? Kirjassaan *Cool Memories II* Baudrillard kirjoittaa: "Katastrofin ennustaminen on todella banaalia. On huomattavasti omaperäisempää olettaa, että katastrofi on jo tapahtunut. Analyysin kaikki ehdot muuttuvat, kun vapaudumme tulevaisuuden katastrofin hypoteesista ja siihen liittyvästä vastuusta." Kyse on siis yhtäältä tyylikysymyksestä, toisaalta - ja ennen kaikkea - ajattelun haastavuudesta. Koko kysymyksenasettelu muuttuu radikaalisti, jos oletetaan, että orgiat ovat ohi, että katastrofi on jo tapahtunut, että enää ei ole mitään, minkä puolesta kamppailla.

Amerikka on Baudrillardin ystävällisimpiä teoksia. Toisin kuin muissa kirjoissaan, *Amerikassa* Baudrillard tarttuu moneen kertaan lukijaa kädestä ja pyytää tätä luopumaan enakkokäsityksistään.

Turhaan.

Tällä on merkitystä. Akateemisissa piireissä pyörineenä ja Baudrillardin tuotannon lukeneena tiedän, miksi kaikki huolelliset skolaarimme välttävät Baudrillardia. Syy ei ole Baudrillardin mahdollinen (kvasi)moraalitomuus tai poliittinen epäkorrektius - luetaanhan Celineä ja Cioraniakin. Syy ei ole myöskään Baudrillardin epäargumentoiva kirjoitustyyli tai hänen tapansa viedä asiat äärimmäisyyksiin – viittaahan sivistynyt ihminen tarvittaessa Nietzscheen tai Bataillenkin. Baudrillardin kohdalla ongelma on se, että häneen sitouduttaessa *liian paljon pitää heittää pois*.

En tarkoita pelkästään esimerkiksi poliittisuutta, sillä moni ajattelija hahmottelee modernin ongelman ilman tätä avainkäsitettä. Tarkoitan koko psykoanalyysin käsittearsenaalia, kaikkea utopista ja nostalgista modernisaatio-käsitteistöä sekä Levinasiin liittyvää uutta kristillis-kantilaista etiikkaa vastuu-termeineen; pois on heitettävä myös kaikki, mikä jäsenyy tuotannon tai halun termein; unohdettava on niin ikään Foucault'n valta-käsitykset ja Deleuzen virtaamiset, molekulaarisuudet ja sattumapelit

Amerikassa Baudrillardin kärryiltä putoavat tahto, valta, tulkinta, ero ja erottautuminen, kaipaus (kotiin), kadonnut objekti, jälki, muisti ja merkitys. ”Tälle matkalle asettuu vain yksi kysymys: kuinka pitkälle voi mennä merkityksen hävittämisessä, kuinka kauas edetä viittauspisteen puuttumisen aavikolla tuhoutumatta ja säilyttään tietenkkin koko ajan katoamisen esoteerisen viehätyksen?” *Transfatal Express*.

Uusi analyysi nostaa esiin uudet kysymykset. Millainen on maailma, jossa esteiden ja rajojen ylittäminen ei enää tunnu mielekkäältä? Millainen on maailma, jossa ei ole mitään, minkä

puolesta taistella? *Mitä tapahtuu orgioiden jälkeen?*

Imeytyminen tyhjyyteen. Orgiat merkitsevät tahdonalaista ja haluavaa tunkeutumista sisältöön tai ainakin jonkin läpi, mutta orgioiden jälkeen seuraa suihkumoottori-efekti. Baudrillard kirjoittaa *Amerikassa*:

”Tietyn pisteen ohittamisen jälkeen itse tila muuttaa luonnetaan. Tilan läpi omavoimaisesti kulkenut liike muuttuu imeytymiseksi tilaan itseensä - vastarinnan loppu, matkalle ominaisen näyttämön, tapahtumapaikan päätepiste. (Täsmälleen sama pätee suihkumoottorin tapauksessa. Myöskään sen toiminta ei enää perustu avaruuden läpikulkemiseen vaadittavan energian tuottami-

seen vaan siihen, että moottori luo eteensä tyhjiön, joka imee sitä eteenpäin. Toiminta eroaa perinteisistä malleista, joissa moottori tukeutuu ilmanvastukseen.) Näin on saavutettu keskipakoinen, epäkinen piste, jossa kierto tuottaa sisäänsä imaisevan tyhjiön.

Tämä huimauksen hetki on samalla mahdollisen romahduksen hetki.”

Kyse on hetkestä, jolloin asiat tulevat täysin vaivatta luokse, koska tulipa mitä tahansa, se kelpaa. Amerikkalaisten pirullisuus on siinä, että heille mikään ei ole petollista eikä kaksimielistä. Asioissa ei piile pahaa henkeä ja epäluulo on turhaa. Baudrillardin mielestä tällainen asenne on todellinen tulikoe. Eurooppalaista vaivaavat kulttuurin teennäiset tunnonvaivat ja onneton tietoisuus, joten älykkyudeksi nimetään ainoastaan näiden johdannaisia. Eurooppalainen ei näe älykkyytensä amerikkalaisten

tapaa ottaa asiat 'sellaisenaan', *just as they are*, vaikka tällainen naiivius on merkki kulttuurin nolla-asteelle ominaisesta hengestä ja uskalaisuudesta.

Amerikka: ei mentaalista jarrua vaan muistinmenetyksen leimaama päihtymys, ei työntekijän vieraantunut funktionaalisuutta vaan tyhjän muodon autistista suoritusta, ei kilpailamista ja ponnistusta vaan tarkoituksettomien urotekojen ylistystä. Asioita ei kerta kaikkiaan tehdä enää minkään takia, vaan siksi, että vaakuututaan siitä, että ne voidaan tehdä. Tämä merkitsee sitä, että Veikka Gustafsson on Suomen amerikkalaisin ihminen ja sitä, että kaikki on täysin järjetöntä, mutta entä sitten? Baudrillard korostaa, että amerikkalainen maailma on täydellisen merki-

tyksetön (kaikilla asioilla on taipumus muuttua yhdenveroisiksi ja kumota toistensa voima), *mutta* että se on samalla absoluuttiseen omaperäinen. Tätä ei voi liiaksi korostaa: eurooppalainen on vieraantunut, ei amerikkalainen. Amerikkalainen elää ”epäinhimillisen älyn ja radikaalin välinpitämättömyyden hohtavassa ja kivettyneessä verkossa”, jossa on Baudrillardin mielestä tiettyä runollista voimaa, kuten kaikissa järkkymättömissä tautologioissa ja alati uudistuvissa itsestäänselvyyksissä.

Aina kun Baudrillardista on kyse, koko idea on siinä, että inhimillisten instituutioiden taustalla lymyilee tyhjiys ja radikaali alastomuus. Merkitys on merkityksettömyyden aiheuttama jälki, sisältö on ontoudun aiheuttama sivutuote jne. Amerikka on tämän logiikan embleemi. Jos Amerikkaa ei osata tarkastella tällä tavalla, jätetään huomiotta haaste, jonka uusi manner meille esittää.